

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра германської і української філології

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Гуманітарно-педагогічний факультет
Кафедра іноземної філології і перекладу

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА»
Навчально-науковий інститут філології і журналістики
Кафедра української мови
Кафедра іноземних мов за професійним спрямуванням
Кафедра літературознавства, східної філології і перекладу

БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Соціально-гуманітарний факультет
Кафедра іноземних мов і методики викладання
Кафедра української мови та журналістики
Кафедра української та зарубіжної літератури і порівняльного літературознавства

«МОВА І МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА»

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
VI ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

14 ЛИСТОПАДА 2024 Р.
М. ПОЛТАВА

Меланченко Катерина <i>Науковий керівник – Бутова Віра</i> КРИТЕРІЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ТЕСТІВ	177
Мельников Олександр <i>Науковий керівник – Антонюк Марина</i> ЯВИЩЕ МІЖМОВНОЇ АСИМЕТРІЇ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ РІШЕНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ З АНГЛІЙСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ	180
Назаренко Марина ДО ПИТАННЯ ПРО «ХИБНИХ ДРУЗІВ ПЕРЕКЛАДАЧА» В ПРОЦЕСІ ПЕРЕКЛАДУ ХУДОЖНІХ ФІЛЬМІВ	184
Недогібченко Софія <i>Науковий керівник – Белік Марина</i> ВИКОРИСТАННЯ КИТАЙСЬКИХ ЧАСТОК ЯК ВИКЛИК ДЛЯ ПЕРЕКЛАДАЧА: ФУНКЦІЇ ТА МЕТОДИ ПЕРЕКЛАДУ	187
Ніколаєнко Мілана <i>Науковий керівник – Любченко Тетяна</i> МОЛОДІЖНИЙ СЛЕНГ ТА ЙОГО ВИКЛИКИ	190
Опришко Дмитро <i>Науковий керівник – Іщенко Тетяна</i> ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ	192
Остапенко Злата <i>Науковий керівник – Белік Марина</i> ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ГРАМАТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПЕРЕКЛАДУ ПРОСТИХ РЕЧЕНЬ З КИТАЙСЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ	195
Пачевська Аліса, Симонова Ірина ЗНАЧЕННЯ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПРАКТИЦІ ЛІКАРЯ СТОМАТОЛОГА	199
Радченко Руслан <i>Науковий керівник – Воловик Лариса</i> ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ НА МАТЕРІАЛІ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ	201
Радченко Руслан <i>Науковий керівник – Сизоненко Наталія</i> МЕТОДИ ПЕРЕКЛАДУ НІМЕЦЬКОЇ МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ: ВИКЛИКИ ДЛЯ ПЕРЕКЛАДАЧА	204
Саєнко Лілія МЕТОДИКА КОНЦЕПТУАЛЬНОГО АНАЛІЗУ В КОНТЕКСТІ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА	206

ДО ПИТАННЯ ПРО «ХИБНИХ ДРУЗІВ ПЕРЕКЛАДАЧА» В ПРОЦЕСІ ПЕРЕКЛАДУ ХУДОЖНІХ ФІЛЬМІВ

Назаренко Марина,
старший викладач кафедри германської і української філології
Полтавського державного аграрного університету
м. Полтава, Україна
maryna.nazarenko@pdau.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0002-3537-1149>

За нашого часу кіноіндустрія є одним із найпоширеніших видів мистецтва. Тому проблема перекладу текстів кінофільмів є особливо актуальною. Процес перекладу художніх фільмів передбачає поєднання письмового та усного перекладу. Основна увага перекладача зосереджена на репліках персонажів. Необхідно зосереджувати увагу на тривалості репліки, враховувати часові обмеження. Основним завданням перекладача є збереження оригінальності твору, але в той же час потрібно адаптувати перекладений фільм до іншомовного культурного середовища. Ми можемо виділити наступні виклики: невідповідність мовних систем, складнощі, пов'язані з перекладом назви фільму, сталі та ідіоматичні вирази, передача емоційності, колориту, специфіки діалогів, питання адаптації кінотексту. Полісемія в англійській мові найчастіше є причиною допущення помилок при перекладі.

У перекладацькій практиці часто виникають проблеми, пов'язані з певною групою слів, які отримали назву «хибних друзів перекладача». Вони стали об'єктом наукових досліджень з 30-х років минулого століття, коли цей термін був уперше використаний Ж. Дерокіньї. Вивченню даної проблеми присвячено праці М. Кесслера, Р. Ладо, А. Мартіне, У. Вайнрайха, Я. Рецкера, І. Корунця тощо.

Поняття «хибні друзі перекладача» позначає міжмовні синоніми або слова двох мов, які повністю або частково збігаються за значенням і вживанням, міжмовні омоніми, що характеризуються подібною звуковою чи граматичною формою, але мають різне значення й міжмовні пароніми, які не зовсім подібні за формою, однак можуть викликати помилкові асоціації та ототожнення,

незважаючи на їхнє фактично різне значення [2, с. 19].

Історично «хибні друзі перекладача» є наслідком взаємовпливу мов, або вони можуть виникнути в результаті випадкових збігів. В англійській та українській мовах слова цього типу частіше є прямими чи опосередкованими запозиченнями зі спільного третього джерела. Часто це інтернаціональна чи псевдоінтернаціональна лексика або паралельні похідні від таких запозичень [3, с. 245].

Псевдоінтернаціоналізми можуть бути причиною повного або часткового порушення змісту тексту, лексичної сполучуваності слів та словосполучень, стилістичного узгодження слів у реченні. Слова цієї групи поділяються на часткові псевдоінтернаціоналізми й повні псевдоінтернаціоналізми.

До часткових псевдоінтернаціоналізмів належать такі слова: *construction* – конструкція і побудова, *speaker* – спікер і промовець, *to discuss* – дискутувати і обговорювати, *stress* – стрес і наголос, *selection* – селекція і вибір, *collection* – колекція і збір, зібрання, *progression* – прогресія і просування, *obstruction* – обструкція і перешкода, *universal* – універсальний і загальний.

До повних псевдоінтернаціоналізмів належать такі слова: *accurate* – точний, а не акуратний, *reason* – причина, а не резон, *technique* – прийом, а не техніка, *scholar* – учений, а не школяр, *decade* – десятиріччя, а не декада, *objective* – мета, а не об'єктив, *intelligence* – розум, а не інтелігенція, *expression* – вираз, а не експресія, *data* – дані, а не дата, *figure* – цифра або малюнок, а не фігура [3, с. 409].

Псевдоінтернаціоналізми часто стають причиною неправильного перекладу в процесі опрацювання англомовного тексту. У фільмі про Робін Гуд ми зустрічаємо фразу: «To defeat him we'll need a diversion» – «Щоб перемогти його, нам потрібна диверсія». Словосполучення «need a diversion» означає «відволікати увагу», а не «диверсія».

У фільмі «Vicky Cristina Barcelona» жінка скаржиться на свого чоловіка: «He went through all my cabinets and threw out the photos of all my lovers» – «Він перерив усі мої кабінети і викинув світлини всіх моїх коханців». Слово «cabinets»

перекладене як «кабінети», хоча насправді воно означає «шухляди». Фраза «my little pathetic gift» була перекладена як «мій маленький патетичний подарунок». Хоча її варто було перекласти «жалюгідний, мізерний». Родина планує відпочинок: «We are going to the carnival». Перекладач робить помилку: «Ми збираємося на карнавал». «Carnival» означає «пересувний парк розваг».

В одному з вестернів ми чуємо фразу: «He is sitting on a gold mine! Acres of good land» – «Він сидить на золотій міні! Акри доброї землі!». Насправді слово «mine» означає копальня, а не міна.

Помилки в процесі перекладу можуть виникати не тільки через об'єктивні фактори, що зумовлені відмінностями між двома мовними системами, а й через вплив «хибного помічника» – закону аналогії, намагання ототожнити нове поняття з добре знайомим, традиційним, а також спроба побудувати іншомовні структури за законами рідної мови. Це може призвести до створення неправильних структур, побудованих на хибних аналогіях, що не відповідають контексту. Взаємодія між рідною на іноземними мовами може проявлятися на рівні синтаксису, морфології, семантики та словотворення.

Отже, варто відзначити, що переклад мовленнєвого матеріалу є предметом пильної уваги лінгвістів, перекладачів-практиків. Необхідно знаходити нові варіанти для уникнення помилок та способи досягнення адекватності перекладу текстів художніх фільмів.

Джерела та література

1. Карабан В. І. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової та технічної літератури на українську мову. *Термінологічні та жанрово-стилістичні труднощі*. Част. 2. Вінниця : Нова книга, 2001. 324 с.

2. Конкульовський В. В. До проблеми перекладацьких трансформацій у кінотекстах комедійного жанру. *Наукові записки. Серія «Філологічна»*. Острого : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2012. Вип. 25. С. 62–64.

3. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад) : підручник. Вінниця : Нова книга, 2003. 448 с.

4. Лукьянова Т. Г. Лексичні аспекти перекладу субтитрів (на матеріалі англомовних художніх фільмів). *Нова філологія* : збірник наукових праць. Запоріжжя : ЗНУ, 2012. № 50. С. 170–174.

5. Старко В. Ф., Пуфалт Д. Говоримо автентичною англійською. Вінниця : Нова Книга, 2004. 192 с.

ВИКОРИСТАННЯ КИТАЙСЬКИХ ЧАСТОК ЯК ВИКЛИК ДЛЯ ПЕРЕКЛАДАЧА: ФУНКЦІЇ ТА МЕТОДИ ПЕРЕКЛАДУ

Недогібченко Софія,
здобувач 2 курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності Філологія
(спеціалізація Східні мови та літератури (переклад включно),
перша – китайська. Мова і література (китайська, англійська))
Державного закладу «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»
gantaei33@gmail.com

Науковий керівник – Белік Марина,
викладач кафедри літературознавства, східної філології і перекладу
Державного закладу «Луганський національний
університет імені Тараса Шевченка»
м. Полтава, Україна
bielikmaryna.13@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-5243-3081>

Китайська мова має унікальну систему часток, яка є суттєвою відмінністю від граматичних структур індоєвропейських мов. Частки (助词, zhùcí) виконують важливу роль у вираженні відтінків значень, емоцій та граматичних зв'язків. Вони не мають чіткого лексичного значення, однак можуть суттєво змінювати тональність речення, акцентувати увагу, уточнювати аспекти дії тощо. Такі особливості створюють виклики для перекладача, оскільки більшість часток не мають прямого еквівалента в українській мові.

Переклад китайських часток набуває особливої актуальності через їхній комунікативний ефект і здатність передавати стиль оригіналу. Це важливо у перекладі літературних, наукових і ділових текстів, де точність і стилістична відповідність мають вирішальне значення. Нестача еквівалентів ускладнює